K. K. STAATSANWALTSCHAFT MARBURG
Eingegangen am 24 FEB. 1916
8h 30' Abm.
mit ..... Beilagen

8. številka. Maribor, dne 24. februarja 1916. L. letaj.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge izvenavstrijske dežele 8 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega tiskovnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta štev. 5. — Rokopisi se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta štev. 5, sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petitvrste za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petitvrsta 24 vin., Izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Italijanski napad na Ljubljano.

Že drugikrat v sedanji vojski je obiskal Italijan središče vseh Slovencev, belo Ljubljano. Prvikrat je nastopil en sam letalec ter vrgel brez učinka nekaj bomb med Ljubljano in Zalogom. Sedaj drugikrat, pretekli petek, dne 18. t. m., je bil zamišljen velikopotezen in uničujoč napad na Ljubljano. Saj se je šlo Italijanom za to, da maščujejo obstreljevanje njihovega Milana, katero so naši letalci izvršili tako izborno in temeljito. Toda italijanski letalci niso rešili svojega naroda časti. Na povratku jih ni spremljala groza in strah napadenega ljudstva, ampak posmeh in veselje, ker se je napad popolnoma ponesrečil. Vrhutega smo še si eno letalo vzeli z zraka, da imamo tudi italijanski vzorec.

Polet italijanskih letalcev je bil baje namenjen do Maribora in Gradca. Toda iz te moke ni bilo kruha. Sovražni letalci so se morali prej obrniti proti domu.

Naše uradno poročilo.

Podmaršal pl. Höfer pravi v poročilu z dne 19. februarja:

Včerajšnje podjetje italijanskega letalnega brodovja proti Ljubljani je izpadlo klaverno. Večino letal so prisilili že na bojni črti, da so se morala obrniti; tri letala so dosegla Ljubljano in vrgla bombe blizu neke tamošnje bolnišnice in na več okoliških krajev, ne da bi dosegla kak uspeh.

Pri povratku so napadli naši letalci sovražne, in so sestrelili veliko italijansko bojno letalo vrste Caproni.

Italijansko uradno poročilo.

Italijanski generalni štab z dne 19. februarja poroča:

Včeraj dopoldne je izvršila ena naših letalskih skupin oblike Caproni napad na Ljubljano. Drzni letalci so dospeli kljub temu, da jih je zasledoval ogenj številnih obrambnih baterij in kljub temu, da so jih sovražne letalske skupine napadale, srečno na svoj cilj. Skozi proge oblakov so se spustili na mesto ter vrgli nekaj tucatov granat, min in bomb. Eno izmed Capronijevih letal je napadlo šest avstrijskih letal, obkolila so letalo ter ga prisilila, da se je spustilo na sovražnem ozemlju na tla. Ostali so se nepoškodovani vrnili srečno v naše vrste.

Poročilo našega vojno-časnikarskega stana.

Veliko zasnovani italijanski poizkus, maščevati se za bombardiranje Milana iz zrakoplovov, se je klaverno ponesrečil. Dne 18. t. m., ob ½9. uri zjutraj je bilo naznanjeno, da se čez Gorico bliža sovražna zrakoplovska skupina. Takoj se je dvignilo nekaj c. in kr. letal v zrak in obrambni topovi so streljali. Od osmih italijanskih letal se je moralo pet vrniti že pri Gorici, trije so izginili v gosti megli ter so bili šele nad Postojno in Vrhniko zopet videti.

Ob 9. uri dopoldne se je razletela prva bomba v ljubljanskih ulicah ter napravila luknjo. Tri druge bombe so imele ravno tako malo učinka. Dve bombi sploh nista eksplodirali.

Velika sreča je bila, da bomba, ki so jo vrgli v bližini neke rezervne bolnišnice, ni zadela poslopja. Sovražni letalci so izginili nato v smeri proti Zalogu in Savlam ter vrgli v vsakem teh krajev nekaj bomb, ki pa tudi niso napravile škode.

Ko so se italijanski letalci vračali, so zadeli nad Vipavsko dolino na devet avstro-ogrskih letal v zraku, namreč tri letala oblike Fokker in pet dvokrovnikov. Nasproti tej premoči se je sovražna skupina razkropila. Eno sovražno letalo je skušalo priti hitro na varno preko Občine, drugo preko Postojne. Napadli smo jih in zasledovali. Tretje letalo, za boj opremljen velik Caproni, smo pri Mirni zbili na tla. Od obeh italijanskih stotnikov, ki sta se nahajala v letalu, je bil opazovalec ubit, vodjo pa smo živega ujeli.

Proti 11. uri dopoldne je dospel tretji letalec preko Britofa in Godovica pri Idriji in Vrhniki nad Ljubljano. Od bomb, ki jih je vrgel, je eksplodirala ena pred staro sladkorno tvornico, tako da je veliko šip tega poslopja popokalo. Dva konja sta bila od drobcev zadeta in tudi sicer je bilo malo škode. To je edini uspeh veliko zasnovanega maščevalnega izleta . . .

Prvi obisk Ljubljane.

„Slovenec“ opisuje italijanska letalska obiska dne 18. t. m. nekoliko natančneje. O prvem, zjutrajnjem obisku pravi:

Meglena plast je bila nad Ljubljano in okolico, nad njo so krožila tri italijanska letala in metala so bombe, povsod z laško srečo. Celo strahu niso nikakega povzročili. Svojo srečo je poizkušal eden laških letalcev že okoli 8. ure zjutraj ter je v presledkih spuščal bombe do četrt na 10. uro dopoldne. Okoli četrt na 10 je priletel nad neko vojaško rezervno bolnišnico. Bomba je padla pred bolnišnico, kake 3 metre daleč od stene poslopja in je izkopala 1 m globoko in kaka 2½ m v premeru široko jamo, zračni pritisk je pobil eno okno v prvem nadstropju, v pritličju in pa okna v kavarni in v drugem nadstropju sta ostala cela. Ko je letalec vrgel to bombo, se je obrnil in vrgel nekoliko proč od tega kraja tri bombe. Dve bombi sta padli tik ob zidu neke hišice v razdalji kakih 5 m druga od druge, izkopavši 3 m široki in 1 m globoki jami. Poškodovali sta nekoliko hišni zid in streho in premetali orodje v podstrešjih. Na streho sta vrgli polno prsti. Tretja bomba je padla na tistem potu, kakih 12 m proč od prvih dveh. Izkopala je takisto jamo, a ni napravila nobene škode. Ranjen ali ubit ni bil nihče. Čudežno je bilo, da je edini moški, ki je bil doma pri zgoraj omenjeni hišici, sekal drva komaj 3 m od mesta, kamor je udarila bomba, a se mu ni zgodilo prav nič. Le sekira mu je padla iz rok, a menda od hipnega strahu. Letalec je vrgel razven teh še nekaj bomb, eno na neki oddaljeni cesti, ena pa je padla v Ljubljanico, nekaj jih je pa vsul na železnico. Ljubljančane je ta novost pognala vun na ceste. Vse je letelo gledat, kaj je napravila onemogla laška jeza. Nihče se ni skrival, dasi se je vedelo, da nad meglo preko Ljubljane še vedno krožijo laški letalci. Strahu nismo nikjer opazili, previdnost pa bi seveda priporočali.

Drugi obisk Ljubljane.

Okoli opoldneva istega dne 18. t. m. je solnce razpršilo meglo in je veselo posijalo na ljubljanske ceste. Pozdravljalo je belo Ljubljano, katere prebivalstvo se je danes s svojo občudovanja vredno mirnostjo zopet odlikovalo v teh težkih časih. Opoldanski zvonovi so zapeli, med glas zvonov pa so se naenkrat vmešali ostri streli naših letalskih opazovalnic. V modrem zraku se je zasvetil, obsijan od solnca, laški aeroplan, na katerem je bilo dobro opaziti laška trobojnica. Mirno je plul nad Ljubljano, obstreljevan od naših topov. Vse ulice so bile polne občinstva, ki je zasledovalo polet. Naenkrat ostro piščanje v zraku — nato pok. Letalec je meril na staro cukrarno, bomba je pa padla ob zidu cukrarne, izkopala veliko jamo in pobila šipe v kantini. Iz vojnega

LISTEK.

Sveži kmečki grobovi.

Jožef Draž.

V Št. Ilju v Slov. gor. je dne 16. februarja umrl 43letni posestnik, cerkveni ključar in odbornik naših društev Jožef Draž.

Rajni je bil od izbruha vojske do lanske jeseni v vojaški službi. Na Doberdobski planoti si je nalezel neozdravljivo bolezen — jetiko. Prišel je domov, a zanj ni bilo več leka. Morilni črv se je tako ugrizel v njegovo telo, da mu zdravniška veda ni mogla več pomagati.

Jožef Draž, p. d. Nemec, je bil eden najtrdnejših stebrov slovenstva v Št. Ilju. Bil je veren, naroden, vstrajen in značajen mož. Njega ne bi bil odvrnil od njegovega prepričanja, če bi mu obljubil stotisočake. Že od nekdaj je rad sodeloval pri vseh naših narodnih prireditvah, bil je mož popolnoma na svojem mestu. In kako potrebni bi nam bili v bodoče taki možje v našem Št. Ilju!

Naš Jožef je bil posebljena pridnost. Draževa kmetija je že od nekdaj ena najlepših v Št. Ilju. — Rajni Jožef je bil izučen sodar ter v vsakem oziru izredno napreden gospodar.

Prvi kot žrtev vojske počiva sedaj naš nepozabni Jožef na šentiljskem pokopališču poleg svoje matere, ki je bila sestra andraževskega župnika, č. g. Očkerla. Pogreb se je vršil v petek, dne 18. febr., ob ogromni udeležbi. Vodil ga je vlč. g. dekan Čižek ob spremstvu domačih čč. gg. duhovnikov. G. dekan mu je ob odprtem grobu govoril ginljivo slovo.

Rajni zapušča 86letnega očeta in mlado vdovo s sinčkom. V naših vrstah pa je Jožef zapustil spomin dobrega, zvestega in odkritosrčnega prijatelja. Krvavi nam srce ob misli, da našega vrlega Draža ni več; zdi se nam celo, da to ni mogoče. A Bog je tako ukrenil in njegovi sveti volji se moramo ukloniti. — Slučaj je nanesel, da je dva dni pred gospodarjem umrla pridna in zvesta Draževa dekla. En dan sta ležala gospodar in dekla skupno na parah.

Dragi prijatelj, po duhu in stanu brat, steber naše obmejne trdnjave, ki si tako zgodaj legel v hladni grob, počivaj sladko v obmejni slovenski zemlji, katero si čez vse iskreno ljubil! Na svidenje nad zvezdami! Fr. Ž.

Jožef Korman.

Dne 2. svečana t. l. je poklical Bog k sebi svojega zvestega služabnika, našega blagega očeta Jožefa Korman, p. d. Pergauer, veleposestnika na Kumnu, župnija Devica Marija v Puščavi. Korman je umrl po nagli mučni bolezni na pljučnici v 77. letu. „Oče Pergauer so umrli“, ta glas se je bliskoma poraznesel po celi župniji, ko je zapel veliki zvon. Da, res, oče Pergauer je bil častitljiva oseba, ni bil samo oče Pergauerjeve hiše, ampak oče cele župnije. Bil je globoko veren, gostoljuben, radodaren, poln usmiljenja do ubogih, pri svojem lepem premoženju, in velikem posestvu pa skrajno ponižen.

Poldrugo uro daleč od cerkve na visokem Kumnu malo pod Klopnim vrhom doma, bil je vsako nedeljo prvi v cerkvi. Do zadnje nedelje nikdar ni opustil službe božje, če je le bil zdrav. Po zimi pri visokemu snegu je dal ob nedeljah, če ni bilo gazi, po dva, včasih tudi po štiri vole zapreči, da so delali tu gaz iz visokega hriba v dolino, zadi pa je šel očka Pergauer trdnih korakov s svojo družino k službi božji. V dolini pa, če ni bilo gazi, je gabal oče Pergauer sam naprej ter peljal svojo družino v cerkev.

V domači občini Kumen je bil večkrat župan, občinski svetovalec so sedaj. Bil je veliko let načelnik konkurenčnega odbora in je kot tak storil veliko dobrega za našo romarsko cerkev. Kot ubožničar je imel do vsakega reveža odprto srce in darežljivo roko. Pri vsaki priliki je segel globoko v žep, če se je šlo za cerkev, občino, šolo ali za pomoč bližnjemu brez izjeme, le za svojo osebo je bil skromen in zelo zmeren.

Sam dosmrten ud Mohorjeve družbe je naročil vsako leto za slehernega svojega služabnika Mohorske knjige, tako da je štela Pergauerjeva hiša sama

poročevalskega stana poroča „Pester Lloyd“, da je bil ondi ranjen neki deček, ki je umrl. Letalec je v bližini vrgel še eno bombo na gredice, eno pa je še vrgel za slovo na drugem koncu Ljubljane in je neznatno poškodoval neko hišo. Utis smo imeli, da je bil enkrat od naših krogel zadet, ker se je nekoliko nagnil na stran, nato se je pa hitro dvignil višje in pobegnil. Vseh bomb je bilo na Ljubljano vrženih 14, skupno na okolico pa okoli 40. Isti dan zvečer je bil zopet aviziran nek laški letalec. Tako so Lahi izpolnili obljubo, da pridejo v Ljubljano. V mescih so se sicer zaračunali, trdnih tal pa tudi to pot niso imeli pod seboj in jih na naših tleh prav nikdar imeli ne bodo!

Laški letalci nad Goriškim.

Iz Goriškega poročajo o opisanem laškem letalskem izletu:

V petek, dne 18. t. m., je bil krasen spomladanski solnčni dan. Nebo čisto in jasno brez oblačka. Bilo je jasno kot na dlani, danes ne ostanemo brez italijanskega zračnega obiska. Krog 10. ure predpoldne so se že oglasili v smeri proti Gorici naši topovi in sivkasti oblački razpokajočih se šrapnelov so naznanjali kot zvesti stražarji, da se bliža v zraku sovražnik. In kmalu nato so zabrneli visoko v zraku motorji naših letal, enokrovni in dvokrovni oklopniki, pripravljeni za boj. Toda to pot ni bilo celega italijanskega zračnega letalskega brodovja, ampak samo eden sovražni dvokrovni oklopnik, francoskega sestava, in izredno velikega, naravnost orjaškega obsega, prebarvan v obliko velike italijanske trobojnice. Letel je na posameznih mestih precej nizko nad Vipavsko dolino. Štiri naša oklopna letala so ga obkrožila in pričelo se je manevriranje drznih, spretnih letalcev. A dan je bil tako poln solnca kot smehljaj spomladi, in čudovito lepo so se lesketala v solnčnih žarkih krila letal, kot da bi bila posuta z biseri. In nad nami so pričele rožljati v zraku strojne puške, naše in sovražne, zrak je bil poln teh rezkih strelov. Motorji letal so neprenehoma brneli, letala so se dvigala in padala, zapuščajoč siv dim za seboj, spreminjevala smer in skušala sovražnika preleteti. Veliko sovražno letalo je bilo očividno zadeto od naših strelov, ker se je parkrat precej občutno nagnilo na stran. Sovražni letalec se je moral umakniti, neprestano zasledovan od naših letal. Bomb ni metal nikjer. Pač pa je en naš letalec proti njemu vrgel dvakrat bombe. Kmalu nato so posegli v akcijo zopet naši obrambni topovi. Ali je dosegel sovražni aeroplan svojo bojno črto, nismo mogli dognati. (Naša poročila dajo o tem dovolj pojasnila. Ured.)

Kmečke skrbi.

(Iz kmečkega perspektive)

-b- Položaj na deželi postaja dan za dnevom hujši. Ko so ob začetku mobilizacije leta 1914 odšli vpoklicani moški z doma, se ni mnogo poznalo. Danes, ko pa odhajajo v cesarsko službo od mnogih hiš že zadnji moški, je položaj mnogo drugačen. Uboga žena, mnogokrat slabotna in vedno bolehna, ostane s starim dedekom ali babico in majhnimi otroci sama na obširnem posestvu. Vodstvo posestva in vodstvo ter nadzorstvo družin leži sedaj večinoma povsod na šibkih ženskih ramenih. Poleg vzgoje otrok, ki je v sedanjih časih gotovo najvažnejša naloga vsake gospodinje, še imajo sedaj ženske-gospodarice skrbeti za celo vrsto drugih zadev, n. pr.: obdelovanje posestva, skrb za posle in delavce, prehrano družine, plačevanje davkov in obresti, prodajo pridelkov in živine, nakup potrebnih gospodarskih reči, pomoč pri sosedih in še stotero drugih skrbi.

V kratkem hočem podati našim vrlim gospodinjam nekaj nasvetov glede pred omenjenih zadev:

V z g o j a o t r o k je najvažnejša naloga, ki jo mora rešiti mati gospodinja v odsotnosti moža. In ravno v sedanjem razburkanem času nam je treba obračati posebno pozornost tej točki. Matere, gospodinje! Čuvajte svoj najdražji zaklad, svoje mlade pred pokvarjenim svetom. Hudobiji ravno sedaj cvete pšenica! Toliko pohujšanja, slabega govorjenja in slabih vzgledov vidi sedaj nežni otrok in če ga skrbno materino oko ne bo dobro in vneto čuvalo, bode nesrečen otrok in mati. Pazite torej matere na svoje otroke, male in odrasle! Ne naprtite si prokletstva na-se s tem, da bi zanemarjale vzgojo otrok. Dajte otroke v slovenske šole, k dobrim učiteljem, naj gredo otroci radi v cerkev, naj molijo za svoje očete, ki se borijo na krvavem bojišču; s posebno paznim očesom pa pazite na odrasle tam, kjer je vojaštvo nastanjeno. Varujte sebe in družino pred vsem hudim!

O b d e l o v a n j e p o s e s t v a bode mučilo skoro vsako gospodinjo. Edina pomoč bo letos: podvojena pridnost in medsebojna pomoč. Opravljajmo vsa dela kolikor mogoče zgodaj, ne odlašajmo ničesar na jutri. Posebno pa obračajmo svojo skrb na to, da se vsak rob naših posestev obseje in obsadi. Avstrija stoji še pred velikim in zgodovinsko važnim vprašanjem: Ali bomo imeli dovolj živeža za sebe in svojo hrabro armado? Ako ne, utegne sovražnik na vseh koncih in krajih udreti v našo domovino in kaj bo potem? Sveta dolžnost vsakega, ki želi svoji domovini dobro in boljšo bodočnost, je, da skrbi, da bo na svojem in sosedovem posestvu vsak razgon zemlje pravočasno posejan in obdelan. Sejte letos posebno mnogo žlahtnega jarega žita: pšenico in rž, pa tudi koruzo. Če nimate sami takega semena, oglasite se za isto pri občini ali glavarstvu.

S k r b z a p o s l e i n d e l a v c e muči vsakega gospodarja. Domače ljudi nam je vzela vojska, ujetnikov-delavcev pa nima vsak rad. Srečen je, kdor shaja z lastnimi delavskimi močmi! Letos ne bo druzega pomagalo, kakor da bodo tudi šolski otroci od 10. leta naprej morali pomagati pri poljskih delih. Glede ujetnikov imamo kmetje skoro povsod sicer velike pomisleke, a pravijo, da je v sili vse dobro. Dosedaj so vsaj pogoji za nabavo ujetnikov-delavcev bili ugodni. Odslej pa odpade odškodnina za hrano, kavcija je večja in tudi drugi pogoji so skoro nesprejemljivi. Kolikor mi je znano, je že več občin v mariborski okolici se izjavilo, da raje nima ujetnikov, kakor pa da [illegible] ti trdi pogoji. In muči nas tudi misel, [illegible] moških vedno manj, Rusov pa [illegible] dvomi in skrbi glede tega so, [illegible] ozirih opravičeni. Kaj, ali ne [illegible] domači črnovojniki, pošteni kr[illegible]načini v občini, imeli nadzoro[illegible] delavcev? Sicer pa bi se naj ne sa[illegible]k tudi okraji, dežela in celo politič[illegible]e za to, da bi pogoji glede ujetnikov[illegible]saj dosedanji. Hrano dajati tem ljudem zastonj, zalo[illegible]žiti kavcijo, plačevati dnino in obrabo obleke itd., tega vendar tujec, ki ne zna dela tako prijeti, kot bi moral, ne zasluži.

P r e h r a n a d r u ž i n e je tudi veleresna skrb. Žito se je rekviriralo in se še rekvirira povsod in brez pardona. Radi netočnega priznanja so pri mnogih hišah morali oddati skoro vse, tako, da že na spomlad ne bodo imeli najpotrebnejšega živeža. Ljudje so si mnogokrat sami krivi, ako jih tepe šiba. Ne čitajo nič, ne vprašajo nič, ampak ko pride nalog za oddajo žita, jadikujejo in zabavljajo čez župane, (ki niso nič krivi), se ne vedo braniti in oddajo svoje borne zaloge žita, češ: Pa imejte! Mnogokrat sem že čital v „Slov. Gospodarju“: Zapisujte si to in ono. In glejte, ravno sedaj je velevažno, da si kmet ali kmetica vsako malenkost zapiše: Če veš, koliko žita si priznal, ali pa ga je komisija našla pri Tebi, lahko sam izračunaš po določenem ključu, koliko žita res moraš oddati. Kmet mora dandanes čitati, pisati in računati. Če ti bo zmanjkalo zalog živil, obrni se pravočasno do občine, da Ti ista preskrbi živila potom okrajnega glavarstva.

Č e n e m o r e š p l a č a t i o b r e s t i i n d a v k o v, napravi prošnjo za odlog in navedi vse tehtne vzroke. Oblasti imajo od višjih oblasti strogo naročeno, da morajo z ljudmi prijazno in postrežljivo postopati. Davkarije letos posebno iščejo novih virov za davke in tako so morale občine naznaniti dohodke posameznih posestev. To je predpriprava za osebno-dohodninski davek. Če boš dobil nalog za ta davek, prosi kakega izobraženega človeka, da Ti pomaga, napravi ugovor itd. Glede plačevanja zastarelih obresti od posojil je izdana nova cesarska odredba, o kateri govorimo na drugem mestu.

Pri p r o d a j i p r i d e l k o v i n ž i v i n e pa se držimo povsod najvišjih cen, ki jih je določila oblast. Varujmo se pred navijanjem cen, ker so kazni preobčutne. Čitajte v tem oziru potrebne uradne odloke, ki jih prinašajo naši listi. Pazite tudi, da ne padete v roke raznim prekupcem in ljudem, ki stičejo samo za dobičkom. Bodimo previdni!

Isto velja pri n a k u p u g o s p o d a r s k i h r e č i. Nakupi le to, kar neobhodno potrebuješ, vse potrato proč. Če kupiš kaj večjega, prosi soseda ali znanca, da gre s Teboj. Ne imej nikdar preveč denarja pri hiši, ampak ga raje naloži obrestonosno v hranilnico.

P o m a g a j, če moreš, p r i s o s e d i h! Dolžne krščanske ljubezni je ravno sedaj najbolj potrebno. Lajšaj bolečine nesrečnim družinam, ki so zgubile svoje drage, s tem, da jim pomagaš z delom, z živino ali kakor Ti je pač sploh mogoče. Varujmo se vseh prepirov, tožb in enakih slabosti. Krščanska ljubezen in bratoljubje naj vlada v teh resnih časih med nami.

Na ta način skrbimo za svojo srečo, za srečo svoje družine in srečo ljubljene domovine.

Vojni ujetniki-delavci.

Vojaška uprava je že lansko leto dala našim kmetom na pomoč vojne ujetnike za razna kmečka dela. Dosedaj so se ujetniki dobili pod sledečimi pogoji: Delodajalec je moral plačati prevozne stroške za ujetnike iz taborišča do občine, kjer so dobili delo. Za hrano, ki jo je kmet dajal ujetnikom, je dobil vsak dan 1 K odškodnine, plačati pa je moral stroške za zdravniško preiskovanje.

Vojno ministrstvo pa je dosedanja določila skoro popolnoma spremenilo. Zahteva se: 1. Kavcija za vsakega ujetnika 30 K. 2. Za hrano ujetnikom se od 1. marca nič več ne plačuje. 3. Ujetnikom se mora dati dnina najmanj 15 v in največ 50 v na dan. 4. Delodajalec mora skrbeti za stražno moštvo. Za stražo ni treba ravno vojaka, ampak to službo sme opravljati tudi kaka druga zanesljiva oseba, ki pa se mora pri okrajnem glavarstvu zapriseči. Delodajalec mora domačega stražnika sam plačati in mu dati hrano; vojaške straže ni treba plačati, pač pa ji dati proti odškodnini hrano. 5. Prevažanje ujetnikov iz taborišč preskrbi vojaška uprava na lastne stroške, v deželi med občinami pa občine ali delodajalci. 6. Delodajalci morajo skrbeti tudi za stanovanje ujetnikov. 7. Oblast bo zahtevala od delodajalcev tudi malo odškodnino za porabo obleke. 8. Glede občevanja in postopanja z ujetniki so izdani zelo strogi predpisi. Ne sme se ž njimi ne preprijazno in ne preosorno ali surovo postopati. 9. Delodajalec je odgovoren za nasledke, če ujetnik pobegne in mora sam plačati vse stroške zasledovanja. 10. Založena kavcija zapade, ako se z ujetniki ne postopa tako kot je predpisano, ali pa če je delodajalec sokriv pobega.

To so v glavnem novi pogoji glede ujetnikov. Vojaška oblast zahteva, da se morajo delodajalci vsaj do dne 25. februarja izjaviti, ali pogoje sprejmejo ali ne. Kakor se nam poroča, so se v mariborski okolici izrekle dosedaj skoro vse občine zoper te pogoje. Posebno težavno je glede prehranitve ujetnikov. Pri rekviriranju žita se ujetniki ne upoštevajo, to je, se ne štejejo k družini. Krušnih kart se za nje le s težavo dobi; živila se morajo drago plačati, ker jih doma navadno primanjkuje. In za drago hrano bi ne dobili nikake odškodnine?

Nepravilna določba je tudi glede delavnega časa. Predpisano je delo od 6. do 6. ure. Ali naj gre n. pr. v poletnem času gospodinja že ob 5. uri pop. kuhat za Ruse večerjo in pozneje zopet posebej za družino? Naj se določi delavna doba v poletnem času od zore do mraka, kar bi bilo najbolj pravilno. Občine naj take in enake zahteve naznanijo okrajnemu glavarstvu.

Za mariborsko okrajno glavarstvo se bo vršilo v pondeljek, dne 28. februarja, ob 3. uri popoldne, zborovanje županov in zaupnikov in sicer v porotni dvorani okrožne sodnije. Na dnevnem redu: Vprašanje kmečkih delavcev in ujetnikov.

---

na leto 8 do 10 Mohorjanov. Naročnik je bil na „Slovenskega Gospodarja“ in na „Stražo“, odkar ta dva lista izhajata. Zvesto je prebral vsak članek teh listov in jih je znal ob danih prilikah tudi porabiti. Za to je bil pri svoji visoki starosti tudi tako podučen o sedanjih razmerah, političnih in gospodarskih, kakor bi bil šele 30 let star.

V obleki je bil priprost, v obnašanju ponižen in častitljiv, v govorjenju malobeseden, resen in moder, sovražnikov ni imel, vsak ga je visoko spoštoval. Pri raznih sejah, h katerim nikdar ni prepozno prišel, a jih tudi nikoli ni opustil, je vse gledalo na njega in se ravnalo po njegovem modrem nasvetu.

Pogreb je bil dne 5. svečana. Velika množica ljudi je prišla od vseh krajev, da mu je skazala zadnji ljubav. Pogreb je vodil vlč. g. dr. Maks Vraber, kateremu je bil rajni ujec, asištirali so čč. gg. Andrej Bračič, župnik v Lembahu, Vinko Lorenčič, župnik pri Sv. Ožboltu, Jožef Kuk, kaplan pri Sv. Lovrencu, in domači župnik. V slovo je govoril rajnemu pri odprtem grobu domači č. g. župnik. Omenjal je trdno in živo vero rajnega, slikal njegove lepe čednosti ter ga stavil vsem faranom za zgled.

Pogrešali bomo blagega očeta zelo, pozabili pa ga ne bomo nikdar. Mir in pokoj njegovi duši!

G. Z.

Ivan Sternad.

Dne 3. febr. so žalostno zapeli zvonovi prelepe braslovške župnije. Oznanovali so prežalostno vest, da je za vedno utihnil braslovški slavec: Ivan Sternad, ki je bil, smelo rečeno, najboljši tenorist cele Savinjske doline!

Sternadov Anza, tako so ga nazivali, je bil lepe, visoke, močne postave, veselega značaja; rojen je bil Podvrhom, pol ure od Braslovč, v ugledni gostoljubni, kmečki hiši. Kot mladenič z 20 leti je pristopil k takrat ustanovljenem pevskem društvu. Pevsko društvo Braslovče je eno najstarejših v Savinjski dolini ter je bilo že od nekdaj na najboljšem glasu, bodisi glede števila, kakor tudi moči. Ivan Sternad je bil gotovo poznan širom lepe Savinjske doline; saj je nastopil po vseh vaseh in trgih Savinjske in deloma Šaleške doline ter bil priznan kot nedosegljiv tenorist in sicer v Gornjemgradu, Mozirju, Rečici, Šoštanju, Polzeli, Vranskem, Št. Pavlu, Žalcu in Celiu, kjer je društvo nastopilo pri marsikateri slavnosti in je opeval s svojim krasnim tenorjem naše domovine kras in slavo ter vzbujal narodni čut.

Prepeval pa je tudi celih 25 let v župnijski cerkvi, kjer je povzdigoval s svojim prijetnim glasom misli vernikov iz vsakdanjega prahu k večnemu Stvarniku. Neštetim članom društva je zapel o raznih prilikah podoknico in s tem privabil vedno novih članov, podpornih in izvršujočih, izvabil pa je tudi marsikatero solzo ob odprtem grobu, ko je zapel s svojim sonornim glasom dragim ranjkim ob gomili.

Radi sedanjih prometnih in brzojavnih razmer ni bilo mogoče stopiti k Tvojemu grobu, dragi prijatelj, in Ti zapeti v slovo, kakor sva ramo ob rami že zapela neštetokrat; a kličem Ti, dragi Janez, tja: Oj z Bogom, oj z Bogom, oj z Bogom, drago srce Ti!

A. St.

poročevalskega stana poroča „Pester Lloyd“, da je bil ondi ranjen neki deček, ki je umrl. Letalec je v bližini vrgel še eno bombo na gredice, eno pa je še vrgel za slovo na drugem koncu Ljubljane in je neznatno poškodoval neko hišo. Utis smo imeli, da je bil enkrat od naših krogel zadet, ker se je nekoliko nagnil na stran, nato se je pa hitro dvignil višje in pobegnil. Vseh bomb je bilo na Ljubljano vrženih 14, skupno na okolico pa okoli 40. Isti dan zvečer je bil zopet aviziran nek laški letalec. Tako so Lahi izpolnili obljubo, da pridejo v Ljubljano. V mescih so se sicer zaračunali, trdnih tal pa tudi to pot niso imeli pod seboj in jih na naših tleh prav nikdar imeli ne bodo!

Laški letalci nad Goriškim.

Iz Goriškega poročajo o opisanem laškem letalskem izletu:

V petek, dne 18. t. m., je bil krasen spomladanski solnčni dan. Nebo čisto in jasno brez oblačka. Bilo je jasno kot na dlani, danes ne ostanemo brez italijanskega zračnega obiska. Krog 10. ure predpoldne so se že oglasili v smeri proti Gorici naši topovi in sivkasti oblački razpokajočih se šrapnelov so naznanjali kot zvesti stražarji, da se bliža v zraku sovražnik. In kmalu nato so zabrneli visoko v zraku motorji naših letal, enokrovni in dvokrovni oklopniki, pripravljeni za boj. Toda to pot ni bilo celega italijanskega zračnega letalskega brodovja, ampak samo eden sovražni dvokrovni oklopnik, francoskega sestava, in izredno velikega, naravnost orjaškega obsega, prebarvan v obliko velike italijanske trobojnice. Letel je na posameznih mestih precej nizko nad Vipavsko dolino. Štiri naša oklopna letala so ga obkrožila in pričelo se je manevriranje drznih, spretnih letalcev. A dan je bil tako poln solnca kot smehljaj spomladi, in čudovito lepo so se lesketala v solnčnih žarkih krila letal, kot da bi bila posuta z biseri. In nad nami so pričele rožljati v zraku strojne puške, naše in sovražne, zrak je bil poln teh rezkih strelov. Motorji letal so neprenehoma brneli, letala so se dvigala in padala, zapuščajoč siv dim za seboj, spreminjevala smer in skušala sovražnika preleteti. Veliko sovražno letalo je bilo očividno zadeto od naših strelov, ker se je parkrat precej občutno nagnilo na stran. Sovražni letalec se je moral umakniti, neprestano zasledovan od naših letal. Bomb ni metal nikjer. Pač pa je en naš letalec proti njemu vrgel dvakrat bombe. Kmalu nato so posegli v akcijo zopet naši obrambni topovi. Ali je dosegel sovražni aeroplan svojo bojno črto, nismo mogli dognati. (Naša poročila dajo o tem dovolj pojasnila. Ured.)

Kmečke skrbi.

(Iz kmečkega perspektive)

-b- Položaj na deželi postaja dan za dnevom hujši. Ko so ob začetku mobilizacije leta 1914 odšli vpoklicani moški z doma, se ni mnogo poznalo. Danes, ko pa odhajajo v cesarsko službo od mnogih hiš že zadnji moški, je položaj mnogo drugačen. Uboga žena, mnogokrat slabotna in vedno bolehna, ostane s starim dedekom ali babico in majhnimi otroci sama na obširnem posestvu. Vodstvo posestva in vodstvo ter nadzorstvo družin leži sedaj večinoma povsod na šibkih ženskih ramenih. Poleg vzgoje otrok, ki je v sedanjih časih gotovo najvažnejša naloga vsake gospodinje, še imajo sedaj ženske-gospodarice skrbeti za celo vrsto drugih zadev, n. pr.: obdelovanje posestva, skrb za posle in delavce, prehrano družine, plačevanje davkov in obresti, prodajo pridelkov in živine, nakup potrebnih gospodarskih reči, pomoč pri sosedih in še stotero drugih skrbi.

V kratkem hočem podati našim vrlim gospodinjam nekaj nasvetov glede pred omenjenih zadev:

V z g o j a o t r o k je najvažnejša naloga, ki jo mora rešiti mati gospodinja v odsotnosti moža. In ravno v sedanjem razburkanem času nam je treba obračati posebno pozornost tej točki. Matere, gospodinje! Čuvajte svoj najdražji zaklad, svoje mlade pred pokvarjenim svetom. Hudobiji ravno sedaj cvete pšenica! Toliko pohujšanja, slabega govorjenja in slabih vzgledov vidi sedaj nežni otrok in če ga skrbno materino oko ne bo dobro in vneto čuvalo, bode nesrečen otrok in mati. Pazite torej matere na svoje otroke, male in odrasle! Ne naprtite si prokletstva na-se s tem, da bi zanemarjale vzgojo otrok. Dajte otroke v slovenske šole, k dobrim učiteljem, naj gredo otroci radi v cerkev, naj molijo za svoje očete, ki se borijo na krvavem bojišču; s posebno paznim očesom pa pazite na odrasle tam, kjer je vojaštvo nastanjeno. Varujte sebe in družino pred vsem hudim!

O b d e l o v a n j e p o s e s t v a bode mučilo skoro vsako gospodinjo. Edina pomoč bo letos: podvojena pridnost in medsebojna pomoč. Opravljajmo vsa dela kolikor mogoče zgodaj, ne odlašajmo ničesar na jutri. Posebno pa obračajmo svojo skrb na to, da se vsak rob naših posestev obseje in obsadi. Avstrija stoji še pred velikim in zgodovinsko važnim vprašanjem: Ali bomo imeli dovolj živeža za sebe in svojo hrabro armado? Ako ne, utegne sovražnik na vseh koncih in krajih udreti v našo domovino in kaj bo potem? Sveta dolžnost vsakega, ki želi svoji domovini dobro in boljšo bodočnost, je, da skrbi, da bo na svojem in sosedovem posestvu vsak razgon zemlje pravočasno posejan in obdelan. Sejte letos posebno mnogo žlahtnega jarega žita: pšenico in rž, pa tudi koruzo. Če nimate sami takega semena, oglasite se za isto pri občini ali glavarstvu.

S k r b z a p o s l e i n d e l a v c e muči vsakega gospodarja. Domače ljudi nam je vzela vojska, ujetnikov-delavcev pa nima vsak rad. Srečen je, kdor shaja z lastnimi delavskimi močmi! Letos ne bo druzega pomagalo, kakor da bodo tudi šolski otroci od 10. leta naprej morali pomagati pri poljskih delih. Glede ujetnikov imamo kmetje skoro povsod sicer velike pomisleke, a pravijo, da je v sili vse dobro. Dosedaj so vsaj pogoji za nabavo ujetnikov-delavcev bili ugodni. Odslej pa odpade odškodnina za hrano, kavcija je večja in tudi drugi pogoji so skoro nesprejemljivi. Kolikor mi je znano, je že več občin v mariborski okolici se izjavilo, da raje nima ujetnikov, kakor pa da [illegible] ti trdi pogoji. In muči nas tudi misel, [illegible] moških vedno manj, Rusov pa [illegible] dvomi in skrbi glede tega so, [illegible] ozirih opravičeni. Kaj, ali ne [illegible] domači črnovojniki, pošteni kr[illegible]načini v občini, imeli nadzoro[illegible] delavcev? Sicer pa bi se naj ne sa[illegible]k tudi okraji, dežela in celo politič[illegible]e za to, da bi pogoji glede ujetnikov[illegible]saj dosedanji. Hrano dajati tem ljudem zastonj, zalo[illegible]žiti kavcijo, plačevati dnino in obrabo obleke itd., tega vendar tujec, ki ne zna dela tako prijeti, kot bi moral, ne zasluži.

P r e h r a n a d r u ž i n e je tudi veleresna skrb. Žito se je rekviriralo in se še rekvirira povsod in brez pardona. Radi netočnega priznanja so pri mnogih hišah morali oddati skoro vse, tako, da že na spomlad ne bodo imeli najpotrebnejšega živeža. Ljudje so si mnogokrat sami krivi, ako jih tepe šiba. Ne čitajo nič, ne vprašajo nič, ampak ko pride nalog za oddajo žita, jadikujejo in zabavljajo čez župane, (ki niso nič krivi), se ne vedo braniti in oddajo svoje borne zaloge žita, češ: Pa imejte! Mnogokrat sem že čital v „Slov. Gospodarju“: Zapisujte si to in ono. In glejte, ravno sedaj je velevažno, da si kmet ali kmetica vsako malenkost zapiše: Če veš, koliko žita si priznal, ali pa ga je komisija našla pri Tebi, lahko sam izračunaš po določenem ključu, koliko žita res moraš oddati. Kmet mora dandanes čitati, pisati in računati. Če ti bo zmanjkalo zalog živil, obrni se pravočasno do občine, da Ti ista preskrbi živila potom okrajnega glavarstva.

Č e n e m o r e š p l a č a t i o b r e s t i i n d a v k o v, napravi prošnjo za odlog in navedi vse tehtne vzroke. Oblasti imajo od višjih oblasti strogo naročeno, da morajo z ljudmi prijazno in postrežljivo postopati. Davkarije letos posebno iščejo novih virov za davke in tako so morale občine naznaniti dohodke posameznih posestev. To je predpriprava za osebno-dohodninski davek. Če boš dobil nalog za ta davek, prosi kakega izobraženega človeka, da Ti pomaga, napravi ugovor itd. Glede plačevanja zastarelih obresti od posojil je izdana nova cesarska odredba, o kateri govorimo na drugem mestu.

Pri p r o d a j i p r i d e l k o v i n ž i v i n e pa se držimo povsod najvišjih cen, ki jih je določila oblast. Varujmo se pred navijanjem cen, ker so kazni preobčutne. Čitajte v tem oziru potrebne uradne odloke, ki jih prinašajo naši listi. Pazite tudi, da ne padete v roke raznim prekupcem in ljudem, ki stičejo samo za dobičkom. Bodimo previdni!

Isto velja pri n a k u p u g o s p o d a r s k i h r e č i. Nakupi le to, kar neobhodno potrebuješ, vse potrato proč. Če kupiš kaj večjega, prosi soseda ali znanca, da gre s Teboj. Ne imej nikdar preveč denarja pri hiši, ampak ga raje naloži obrestonosno v hranilnico.

P o m a g a j, če moreš, p r i s o s e d i h! Dolžne krščanske ljubezni je ravno sedaj najbolj potrebno. Lajšaj bolečine nesrečnim družinam, ki so zgubile svoje drage, s tem, da jim pomagaš z delom, z živino ali kakor Ti je pač sploh mogoče. Varujmo se vseh prepirov, tožb in enakih slabosti. Krščanska ljubezen in bratoljubje naj vlada v teh resnih časih med nami.

Na ta način skrbimo za svojo srečo, za srečo svoje družine in srečo ljubljene domovine.

Vojni ujetniki-delavci.

Vojaška uprava je že lansko leto dala našim kmetom na pomoč vojne ujetnike za razna kmečka dela. Dosedaj so se ujetniki dobili pod sledečimi pogoji: Delodajalec je moral plačati prevozne stroške za ujetnike iz taborišča do občine, kjer so dobili delo. Za hrano, ki jo je kmet dajal ujetnikom, je dobil vsak dan 1 K odškodnine, plačati pa je moral stroške za zdravniško preiskovanje.

Vojno ministrstvo pa je dosedanja določila skoro popolnoma spremenilo. Zahteva se: 1. Kavcija za vsakega ujetnika 30 K. 2. Za hrano ujetnikom se od 1. marca nič več ne plačuje. 3. Ujetnikom se mora dati dnina najmanj 15 v in največ 50 v na dan. 4. Delodajalec mora skrbeti za stražno moštvo. Za stražo ni treba ravno vojaka, ampak to službo sme opravljati tudi kaka druga zanesljiva oseba, ki pa se mora pri okrajnem glavarstvu zapriseči. Delodajalec mora domačega stražnika sam plačati in mu dati hrano; vojaške straže ni treba plačati, pač pa ji dati proti odškodnini hrano. 5. Prevažanje ujetnikov iz taborišč preskrbi vojaška uprava na lastne stroške, v deželi med občinami pa občine ali delodajalci. 6. Delodajalci morajo skrbeti tudi za stanovanje ujetnikov. 7. Oblast bo zahtevala od delodajalcev tudi malo odškodnino za porabo obleke. 8. Glede občevanja in postopanja z ujetniki so izdani zelo strogi predpisi. Ne sme se ž njimi ne preprijazno in ne preosorno ali surovo postopati. 9. Delodajalec je odgovoren za nasledke, če ujetnik pobegne in mora sam plačati vse stroške zasledovanja. 10. Založena kavcija zapade, ako se z ujetniki ne postopa tako kot je predpisano, ali pa če je delodajalec sokriv pobega.

To so v glavnem novi pogoji glede ujetnikov. Vojaška oblast zahteva, da se morajo delodajalci vsaj do dne 25. februarja izjaviti, ali pogoje sprejmejo ali ne. Kakor se nam poroča, so se v mariborski okolici izrekle dosedaj skoro vse občine zoper te pogoje. Posebno težavno je glede prehranitve ujetnikov. Pri rekviriranju žita se ujetniki ne upoštevajo, to je, se ne štejejo k družini. Krušnih kart se za nje le s težavo dobi; živila se morajo drago plačati, ker jih doma navadno primanjkuje. In za drago hrano bi ne dobili nikake odškodnine?

Nepravilna določba je tudi glede delavnega časa. Predpisano je delo od 6. do 6. ure. Ali naj gre n. pr. v poletnem času gospodinja že ob 5. uri pop. kuhat za Ruse večerjo in pozneje zopet posebej za družino? Naj se določi delavna doba v poletnem času od zore do mraka, kar bi bilo najbolj pravilno. Občine naj take in enake zahteve naznanijo okrajnemu glavarstvu.

Za mariborsko okrajno glavarstvo se bo vršilo v pondeljek, dne 28. februarja, ob 3. uri popoldne, zborovanje županov in zaupnikov in sicer v porotni dvorani okrožne sodnije. Na dnevnem redu: Vprašanje kmečkih delavcev in ujetnikov.

---

na leto 8 do 10 Mohorjanov. Naročnik je bil na „Slovenskega Gospodarja“ in na „Stražo“, odkar ta dva lista izhajata. Zvesto je prebral vsak članek teh listov in jih je znal ob danih prilikah tudi porabiti. Za to je bil pri svoji visoki starosti tudi tako podučen o sedanjih razmerah, političnih in gospodarskih, kakor bi bil šele 30 let star.

V obleki je bil priprost, v obnašanju ponižen in častitljiv, v govorjenju malobeseden, resen in moder, sovražnikov ni imel, vsak ga je visoko spoštoval. Pri raznih sejah, h katerim nikdar ni prepozno prišel, a jih tudi nikoli ni opustil, je vse gledalo na njega in se ravnalo po njegovem modrem nasvetu.

Pogreb je bil dne 5. svečana. Velika množica ljudi je prišla od vseh krajev, da mu je skazala zadnji ljubav. Pogreb je vodil vlč. g. dr. Maks Vraber, kateremu je bil rajni ujec, asištirali so čč. gg. Andrej Bračič, župnik v Lembahu, Vinko Lorenčič, župnik pri Sv. Ožboltu, Jožef Kuk, kaplan pri Sv. Lovrencu, in domači župnik. V slovo je govoril rajnemu pri odprtem grobu domači č. g. župnik. Omenjal je trdno in živo vero rajnega, slikal njegove lepe čednosti ter ga stavil vsem faranom za zgled.

Pogrešali bomo blagega očeta zelo, pozabili pa ga ne bomo nikdar. Mir in pokoj njegovi duši!

G. Z.

Ivan Sternad.

Dne 3. febr. so žalostno zapeli zvonovi prelepe braslovške župnije. Oznanovali so prežalostno vest, da je za vedno utihnil braslovški slavec: Ivan Sternad, ki je bil, smelo rečeno, najboljši tenorist cele Savinjske doline!

Sternadov Anza, tako so ga nazivali, je bil lepe, visoke, močne postave, veselega značaja; rojen je bil Podvrhom, pol ure od Braslovč, v ugledni gostoljubni, kmečki hiši. Kot mladenič z 20 leti je pristopil k takrat ustanovljenem pevskem društvu. Pevsko društvo Braslovče je eno najstarejših v Savinjski dolini ter je bilo že od nekdaj na najboljšem glasu, bodisi glede števila, kakor tudi moči. Ivan Sternad je bil gotovo poznan širom lepe Savinjske doline; saj je nastopil po vseh vaseh in trgih Savinjske in deloma Šaleške doline ter bil priznan kot nedosegljiv tenorist in sicer v Gornjemgradu, Mozirju, Rečici, Šoštanju, Polzeli, Vranskem, Št. Pavlu, Žalcu in Celiu, kjer je društvo nastopilo pri marsikateri slavnosti in je opeval s svojim krasnim tenorjem naše domovine kras in slavo ter vzbujal narodni čut.

Prepeval pa je tudi celih 25 let v župnijski cerkvi, kjer je povzdigoval s svojim prijetnim glasom misli vernikov iz vsakdanjega prahu k večnemu Stvarniku. Neštetim članom društva je zapel o raznih prilikah podoknico in s tem privabil vedno novih članov, podpornih in izvršujočih, izvabil pa je tudi marsikatero solzo ob odprtem grobu, ko je zapel s svojim sonornim glasom dragim ranjkim ob gomili.

Radi sedanjih prometnih in brzojavnih razmer ni bilo mogoče stopiti k Tvojemu grobu, dragi prijatelj, in Ti zapeti v slovo, kakor sva ramo ob rami že zapela neštetokrat; a kličem Ti, dragi Janez, tja: Oj z Bogom, oj z Bogom, oj z Bogom, drago srce Ti!

A. St.